

Sygn. akt I ACa 608/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 stycznia 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Małgorzata Wołczańska (spr.)
Sędziowie :	SA Ewa Jastrzębska SO del. Aneta Pieczyrak-Pisulińska
Protokolant :	Agnieszka Szymocha

po rozpoznaniu w dniu 17 stycznia 2019 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki Akcyjnej w K.

przeciwko T. P. i Z. P.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanych

od wyroku Sądu Okręgowego w Częstochowie

z dnia 13 grudnia 2017 r., sygn. akt I C 307/17

prostując zaskarżony wyrok w punkcie 1. w ten sposób, iż w miejsce określenia „in solidum” dodaje na końcu tego punktu zastrzeżenie o treści, iż „spełnienie świadczenia przez jednego z pozwanych zwalnia drugiego w tej części”

- 1) oddala apelację;
- 2) zasądza od pozwanych na rzecz powódki 500 (pięćset) złotych z tytułu kosztów postępowania apelacyjnego;
- 3) przyznaje od Skarbu Państwa (Sądu Apelacyjnego w Katowicach) na rzecz adwokata Z. M. 4 428 (cztery tysiące czterysta dwadzieścia osiem) złotych, w tym 828 (osiemset dwadzieścia osiem) złotych podatku od towarów i usług, z tytułu nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwany z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

SSO del. Aneta Pieczyrak-Pisulińska	SSA Małgorzata Wołczańska	SSA Ewa Jastrzębska
-------------------------------------	---------------------------	---------------------

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w Częstochowie zasądził in solidum od pozwanych Z. P. oraz T. P. na rzecz powódki (...) S.A. w K. 152 867,56 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od kwoty 144 153,56 złotych w wysokości 7% (tj. wysokości równej sumie stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego i 5,5 punktów procentowych) w stosunku rocznym od dnia 13 marca 2017 r. oraz dalszymi odsetkami ustawowymi w razie zmiany ich wysokości do dnia zapłaty, z ograniczeniem odpowiedzialności pozwanej Z. P. do stanowiącej jej współwłasność w części 1/2 nieruchomości gruntowej, na której położony jest dom jednorodzinny, dla której Sąd Rejonowy w M., V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...) oraz orzekł o kosztach procesu.

Sąd Okręgowy ustalił, iż 1 kwietnia 2011 r. pozwany T. P. prowadzący działalność gospodarczą pod firmą (...) w M. zawarł z powódką umowę o pożyczkę nr (...). Bank udzielił pozwanemu pożyczki gotówkowej w wysokości 250 000 zł, z okresem kredytowania od 1 kwietnia 2011 r. do 31 marca 2021 r. Na podstawie pkt 5 umowy pozwany zobowiązał się spłacić zadłużenie w formie 120 rat kapitałowo-odsetkowych płatnych miesięcznie do ostatniego dnia każdego miesiąca począwszy od dnia 30 kwietnia 2011 r. Ostatnia rata miała być płatna do dnia 31 marca 2021 r. W okresie od dnia uruchomienia pożyczki do dnia wymagalności raty kapitałowo-odsetkowej w miesiącu, w którym następuje aktualizacja oprocentowania, wysokość miesięcznej raty kapitałowo-odsetkowej wynosiła 3 081,98 zł. Wysokość kolejnych rat kapitałowo-odsetkowych miała ulegać zmianie w dniu spłaty raty w miesiącu następującym bezpośrednio po miesiącu, w którym nastąpiła aktualizacja oprocentowania zgodnie z zasadami określonymi w umowie i miała obowiązywać do dnia wymagalności raty kapitałowo-odsetkowej przypadającej w miesiącu kolejnej aktualizacji oprocentowania. Według pkt 8 od niespłaconego w terminie zadłużenia wynikającego z zawartej umowy naliczane i pobierane miały być odsetki podwyższone w wysokości równej czterokrotności wysokości stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego (NBP). Zgodnie z pkt 10 umowy strony ustaliły, że prawnym zabezpieczeniem spłaty wierzytelności Banku będzie hipoteka na nieruchomości do kwoty 375.000 zł. zlokalizowanej pod adresem: A. 4, (...)-(...) M., numer księgi wieczystej (...), prowadzonej przez Sąd Rejonowy w M. wraz z cesją praw z polisy ubezpieczeniowej nr (...) zawartej z (...) S.A. Tego samego dnia pozwana Z. P. podpisała oświadczenie o wyrażeniu zgody na zawarcie przez jej męża przedmiotowej umowy. Jednocześnie pozwany podpisał oświadczenia o poddaniu się egzekucji w trybie art. 97 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo Bankowe, które pozwana opatrzyła swoim podpisem, wyrażając na nie zgodę. W okresie od 30 kwietnia 2011 r. do 31 maja 2016 r. pozwany dokonał spłaty kwoty 181 901,65 złotych. W tym okresie, 1 września 2011 roku pozwany został wezwany do przedłożenia polisy ubezpieczeniowej wraz z potwierdzeniem cesji dla nieruchomości stanowiącej przedmiot zabezpieczenia oraz spłaty zadłużenia przeterminowanego w wysokości 2 907,19 złotych. Z dniem 5 maja 2016 r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu zawiadomił pozwanych o wszczęciu postępowania egzekucyjnego na podstawie tytułu wykonawczego w postaci: postanowienia Sądu Rejonowego w M. z dnia 28 stycznia 2015 r. sygn. akt I Co 93/15 zaopatrzonego w klauzulę wykonalności z dnia 3 lutego 2015 r. oraz na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego z dnia 22 stycznia 2015 r., sygn. akt 2411748490/2015 na wniosek wierzyciela (...) w K.. W dniu 20 lipca 2016 r. pozwany złożył wniosek o restrukturyzację pożyczki wynikającej z umowy nr (...). W odpowiedzi pismem z 21 lipca 2016 r. Bank wskazał, że pozwany posiada inne zaangażowanie w Banku na etapie egzekucji, z tego względu wniosek o restrukturyzację nie mógł zostać rozpoznany pozytywnie. Natomiast Bank podkreślił, że pozwany powinien dokonać w pierwszej kolejności spłaty zaległości z tytułu kredytu mieszkaniowego w wysokości 17 703,80 zł. oraz zaległości z tytułu pożyczki firmowej (...) w wysokości 5 567,66 zł. Pismo zostało odebrane w dniu 25 sierpnia 2016 r. Pozwany na podstawie art. 24 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 23.06.2016 r. o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i Rzeczniku Finansowym (t. jedn. Dz.U. z 2016 r. 892) zwrócił się do Rzecznika Finansowego w W. celem zbadania postępowania powódki w jego sprawie. Pozwany zaprzestał regulowania zobowiązanych wynikających z umowy o pożyczkę nr (...). W związku z tym powódka wezwała pozwanych 12 sierpnia 2016 r. do uregulowania kwoty 8 388,52 zł w terminie 14 dni, informując, że w ciągu 14 dni roboczych od otrzymania niniejszego wezwania mogą złożyć wniosek o restrukturyzację zadłużenia. W związku z brakiem spłaty zadłużenia powódka wypowiedziała z dniem 6 października 2016 r. umowę pożyczki nr (...). W dniu 17 listopada 2016 roku

pozwani skierowali do powódki pismo z prośbą o rozważenie możliwości zawarcia ugody i cofnięcia wypowiedzenia. W odpowiedzi powódka pismem z dnia 9 grudnia 2016 r. zaproponowała spłatę zadłużenia w 19 ratach w minimalnej wysokości 7 500 złotych płatnych do ostatniego dnia każdego miesiąca, pierwsza wpłata do 31 grudnia 2016 r. oraz 1 rata wyrównująca płatna do 31 lipca 2018 r. w kwocie uzgodnionej z Bankiem w dniu wpłaty. 2 stycznia 2017 r. pozwany zwrócił do (...) S.A. w K. celem udzielenia mu pomocy w rozwiązaniu niniejszej sprawy. Pismo tej treści skierował również do Kancelarii Rady Ministrów w W.. Powódka podtrzymała swoje stanowisko wyrażone w piśmie z dnia 9 grudnia 2016 r. W dniu 21 marca 2017 r. pozwany skierował do powódki kolejne pismo, w którym poinformował, że w dalszym ciągu nie otrzymał odpowiedzi na temat złożonego wniosku o restrukturyzację pożyczki numer umowy (...).

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd I instancji wskazał, iż strony łączyła umowa o pożyczkę nr (...). Bank udzielił pozwanemu pożyczki gotówkowej w wysokości 250 000 zł, z okresem kredytowania od dnia 1 kwietnia 2011 r. do dnia 31 marca 2021 r., nie ulega natomiast wątpliwości, że pozwany na skutek zaprzestania regulowania zadłużenia z tytułu zawarcia umowy pożyczki posiada zadłużenie wobec powódki, która w dniu 6 października 2016 r. wypowiedziała powyższą umowę. Spłata kredytu została zabezpieczona do kwoty 375 000 zł hipoteką na nieruchomości zlokalizowanej pod adresem: A. 4, (...) (...) M., numer księgi wieczystej (...), prowadzonej przez Sąd Rejonowy w M. wraz z cesją praw z polisy ubezpieczeniowej nr (...) zawartej z (...) S.A. należąca do pozwanych. Podał Sąd, iż w jego ocenie dokumenty złożone przez powódkę nie budzą żadnych wątpliwości. Podkreślił, iż również pozwani nie kwestionowali tych ustaleń, gdyż w toku postępowania przyznali, że podpisali umowę pożyczki o nr (...) oraz, że z uwagi na sytuację finansową zaprzestali spłacania zadłużenia a Bank wypowiedział im umowę. W związku z tym, zdaniem Sądu, stan faktyczny pomiędzy stronami niniejszego postępowania był bezsporny. Odnosząc się natomiast do zarzutu pozwanych, a mianowicie naruszenia przez powódkę treści przepisu art. 75c ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawa Bankowego Sąd podał, iż jak wynika z akt 20 lipca 2016 r. pozwany złożył wniosek o restrukturyzację pożyczki wynikającej z umowy nr (...). W odpowiedzi pismem z dnia 21 lipca 2016 r. Bank wskazał, że pozwany posiada inne zaangażowanie w Banku na etapie egzekucji i z tego względu wnioski o restrukturyzację nie mógł zostać rozpoznany pozytywnie. Natomiast Bank podkreślił, że pozwany powinien dokonać w pierwszej kolejności spłaty zaległości z tytułu kredytu mieszkaniowego w wysokości 17 703,80 zł. oraz zaległości z tytułu pożyczki firmowej (...) w wysokości 5 567,66 zł. Pismo zostało odebrane w dniu 25 sierpnia 2016 r. Następnie powódka wezwała pozwanych w dniu 12 sierpnia 2016 r. do uregulowania kwoty 8 388,52 zł w terminie 14 dni, informując, że w ciągu 14 dni roboczych od otrzymania niniejszego wezwania mogą złożyć wniosek o restrukturyzację zadłużenia. W związku z tym Bank dopełnił wymogów stawianych mu w przepisie art. 75c ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawa Bankowego w zakresie poinformowania pozwanych o możliwości złożenia wniosku o restrukturyzację, a nadto udzielił odpowiedzi na wniosek pozwanych złożony w tym przedmiocie. Natomiast pismo powódki zostało odebrane w placówce pocztowej w dniu 25 sierpnia 2016 r., więc, w przekonaniu Sądu, pozwani zaznajomili się z jego treścią, wbrew twierdzeniom przeciwnym, na poparcie, których nie przedstawili żadnych dowodów. Zauważył nadto Sąd, że pozwany na podstawie art. 24 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 23 czerwca 2016 r. o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i Rzeczniku Finansowym (t. jedn. Dz. U. z 2016 r. 892) zwrócił się do Rzecznika (...) w W. celem zbadania postępowania powódki w przedmiocie rozpoznania złożonego przez niego wniosku o restrukturyzację. W tej sprawie toczy się obecnie postępowanie prowadzone przez Rzecznika (...), który posiada szereg uprawnień w zakresie działań podejmowanych w celu ochrony klientów podmiotów rynku finansowego, których interesy reprezentuje, określonych w przepisach. W konsekwencji dokonanych ustaleń i rozważań Sąd Okręgowy uznał, że powództwo zasługiwało na uwzględnienie na podstawie art. 353 k.c. oraz postanowień umowy pożyczki nr (...). Podstawą zasądzenia odsetek od zasądzonej kwoty był przepis art. 481 § 1 k.c. O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c.

W apelacji pozwani domagali się zmiany zaskarżonego wyroku przez oddalenie powództwa ewentualnie uchylenia orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. Skarżący zarzucili, iż strona powodowa winna była umożliwić im dokonanie restrukturyzacji zadłużenia, czego nie uczyniła. Z tej przyczyny żądanie spłaty całości niespłaconej pożyczki było przedwczesne. Nadto, w toku postępowania apelacyjnego, postawione zostały dalsze zarzuty, a to sprzeczności ustaleń z zebrany materiał dowodowy przez przyjęcie, że doszło do zakończenia stosunku umownego, czyniącego zobowiązanie kredytowe wymagalnym, że stronie powodowej przysługuje roszczenie w wysokości wskazanej w pozwie oraz naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. polegające na całkowicie dowolnej ocenie

dowodów i pominięcie przy wyrokowaniu kluczowych dla prawidłowego rozstrzygnięcia okoliczności, w szczególności faktu, że powodowy bank nawet nie uprawdopodobnił, aby oświadczenie o wypowiedzeniu umowy zostało doręczone pozwanemu, czy chociażby przynajmniej do niego nadane listem poleconym.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest nieuzasadniona. W pierwszej kolejności stwierdzić należy, że Sąd Okręgowy ustalił stan faktyczny niewadliwie, gdyż dokonane ustalenia mają oparcie w zgromadzonym materiale dowodowym. Ocena dowodów została przeprowadzona przez Sąd I instancji w sposób zgodny z zasadą swobodnej oceny zawartą w treści art. 233 § 1 k.p.c. Jako zatem właściwe, ustalenia Sądu Okręgowego należy podzielić, co powoduje że Sąd Apelacyjny uznaje je za własne.

Podkreślić przy tym trzeba, że istotne dla rozstrzygnięcia sprawy okoliczności miały potwierdzenie w dowodach z dokumentów przedstawionych przez stronę powodową, i nie były kwestionowane przez pozwanych w toku postępowania przed Sądem Okręgowym. Dotyczy to tak kwestii zawarcia umowy pożyczki przez powódkę i pozwanego, warunków, na jakich pożyczka została udzielona, udzielonego zabezpieczenia rzeczowego przez pozwaną. Pozwani przyznawali także, że pożyczka nie była spłacana. Nie podważali również wysokości zadłużenia (co do, którego zostało przedstawione szczegółowe wyliczenie), jak i otrzymywania pism od powódki, w tym w szczególności wypowiedzenia umowy pożyczki. Zarzucali jedynie, że powodowy bank wzywając do uregulowania zadłużenia (przed wypowiedzeniem) nie pouczył ich o możliwości złożenia wniosku o restrukturyzację zadłużenia w trybie ustawy Prawo bankowe. Niemniej z przedstawionych przez powódkę dokumentów wynikało, iż takie pouczenie zostało przez powódkę w pismach skierowanych do obojga pozwanych zawarte (k. 40 – 51). W terminie, który wyznaczała data doręczenia pozwanym owych pism, skarżący nie złożyli wniosku o restrukturyzację, nie złożyli również wówczas pisma, które nawiązywałoby do wcześniejszego wniosku o restrukturyzację złożonego przez pozwanego (czyli przed doręczeniem pozwanym pisma powódki w przedmiocie „ostatecznego wezwania do zapłaty przed wypowiedzeniem umowy), a co do którego to wniosku powódka wypowiedziała się negatywnie. Tym samym powodowy bank, wobec braku wniosku o restrukturyzację w terminie 14 dni od doręczenia pozwanym ostatecznego wezwania do zapłaty zadłużenia wraz ze stosownym pouczeniem, mógł wypowiedzieć pozwanemu umowę pożyczki. Twierdzenie pozwanych o braku pouczenia co do możliwości złożenia takiego wniosku nie było więc prawdziwe. Nie mają także racji skarżący, że bank był zobowiązany do restrukturyzacji ich zadłużenia. Przy czym w realiach niniejszej sprawy zasadniczą kwestią był, jak zaznaczono, brak złożenia stosownego wniosku przez pozwanych, po otrzymaniu ostatecznego wezwania do uregulowania zadłużenia.

Jakkolwiek też okazało się w postępowaniu apelacyjnym, że dołączone do pozwu dowody doręczenia pozwanemu wypowiedzenia umowy (przedstawione pocztowe dowody nadania i doręczenia nie pokrywały się) to kwestionowanie, na etapie apelacji, iż nie zostało doręczone skarżącemu wypowiedzenie umowy, musi być uznane za spóźnione i nieskuteczne. Jak podkreślono, na etapie postępowania przed Sądem Okręgowym, okoliczność ta nie była podważana. Co więcej zostało dołączone pismo pozwanych, w którym wnosili o "cofnięcie wypowiedzenia" (k.94). Nadto, w odpowiedzi na ten zarzut w postępowaniu apelacyjnym strona powodowa dołączyła właściwe dowody nadawcze i odbiorcze (k.329-340). W tych okolicznościach, przy uwzględnieniu zasady z art. 3 k.p.c. czyli obowiązku składania oświadczeń procesowych zgodnie z prawdą, który to obowiązek wiąże się z postulatem lojalności i zakazem nadużywania praw procesowych, próba podważenia przez pozwanych na etapie postępowania apelacyjnego (już po wniesieniu apelacji) zaskarżonego wyroku przez poszukiwanie w istocie nowych podstaw do zakwestionowania ustaleń faktycznych, (które wcześniej nie były sporne) musi być oceniona jako nieskuteczna. Z analogicznych względów brak było podstaw do dopuszczenia dowodu z uzupełniającego przesłuchania pozwanych. Podkreślić przy tym nadto trzeba, że pozwani zostali przesłuchani przed Sądem Okręgowym, mieli możliwość wypowiedzenia się i przedstawienia swojego stanowiska. De facto ograniczyli się wtedy do podnoszenia kwestii związanej z wnioskiem o restrukturyzację oraz wyrażali gotowość spłaty zadłużenia w ratach. Istnienie długu jest zaś poza sporem, pozwani mimo deklaracji o chęci spłaty, ratalnej, zadłużenia, całkowicie jej zaniechali. Wyjaśnienie, że nie czynią tego, bo nie wiedzą na, jaki rachunek mieliby dokonywać wpłat, jest zaś nieprzekonujące.

Zauważyć także trzeba, że nie jest słuszna teza o nieporadności pozwanych w prowadzeniu samodzielnym procesu przed Sądem Okręgowym i na etapie wniesienia apelacji. Pisma składane przez pozwanych wskazywały na ich orientację w sporze, który był podany pod osąd w tej sprawie. Nadto należy mieć na uwadze, że pozwany przez wiele lat prowadził działalność gospodarczą, uczestniczył w przetargach. Zatem materia prawna, w szczególności dotycząca umowy takiej jak zawarta z powódką oraz pojęcia takie jak ostateczne wezwanie do zapłaty, wypowiedzenie umowy, nie mogą być mu obce. Podobnie jak i pozwanej, która pracowała w urzędzie celnym. Pozwany wykazuje zresztą sporą zaradność, składając pisma do różnych organów i instytucji państwowych. Natomiast ustanowienie dla pozwanych adwokata, w oparciu o wnioski skarżących złożony już po wniesieniu przez nich apelacji, nastąpiło nie z uwagi na nieporadność procesową pozwanych, lecz na powoływany przez nich zły stan zdrowia oraz odległość ich miejsca zamieszkania od siedziby Sądu Apelacyjnego.

Reasumując stwierdzić należy, iż zaskarżony wyrok odpowiada prawu, co skutkowało oddaleniu apelacji jako nieuzasadnionej – art. 385 k.p.c., o kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na mocy art. 102 k.p.c. obciążając skarżących jedynie częścią kosztów zastępstwa procesowego na rzecz powódki, a to wobec ich trudnej sytuacji zdrowotnej i materialnej. Natomiast o kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwany w postępowaniu apelacyjnym orzeczono zgodnie z § 8 pkt 6) w zw. z § 16 ust. 1 pkt 2) rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. z 2016 r., poz. 1714 z póź. zm.).

SSO del. Aneta Pieczyrak-Pisulińska	SSA Małgorzata Wołczańska	SSA Ewa Jastrzębska
-------------------------------------	---------------------------	---------------------